

GREENPEACE

Αθήνα, 2 Ιουνίου 2020

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Η Greenpeace από την πρώτη στιγμή που άρχισε να ασχολείται εντατικά με το πρόβλημα της πλαστικής ρύπανσης, προσπαθεί να συμβάλλει εποικοδομητικά στην αντιμετώπισή του, αναδεικνύοντας την απόλυτη ανάγκη να το προσεγγίσουμε προληπτικά, προωθώντας με φιλοδοξία πρακτικές και πολιτικές μείωσης και επαναχρησιμοποίησης.

Με την παρούσα επιστολή σας καταθέτουμε βασικούς προβληματισμούς μας, οι οποίοι πιστεύουμε θα επηρεάσουν ριζικά την προσπάθειά σας να καταστεί η Ελλάδα πρωτοπόρος στην αντιμετώπιση αυτού του κρίσιμου ζητήματος. Τις δηλώσεις σας αυτές τις ακούσαμε με μεγάλη ικανοποίηση, όπως και το γεγονός ότι το ζήτημα φαίνεται να αποτελεί μείζονα προτεραιότητα για σας προσωπικά, αλλά και για την κυβέρνηση.

Παράλληλα, έχετε την τύχη και την ευθύνη να είστε επικεφαλής του ΥΠΕΝ τη χρονική περίοδο που οφείλουμε ως χώρα να ενσωματώσουμε στην εθνική νομοθεσία την Οδηγία 2019/904 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον.

Επομένως είναι η κατάλληλη στιγμή, λαμβάνοντας υπόψη και τις ανακοινώσεις σας ότι το συγκεκριμένο νομοσχέδιο θα κατατεθεί περίπου σε έναν μήνα, να τονίσουμε κάποια πολύ βασικά σημεία, που θα κρίνουν την επιτυχία του εγχειρήματος σας:

- Από την πρώτη στιγμή που αναλάβατε το Υπουργείο Περιβάλλοντος, κάνετε λόγο για κατάργηση των πλαστικών μίας χρήσης, δημιουργώντας εσφαλμένες προσδοκίες στην κοινωνία. Ο τίτλος της Οδηγίας που καλείστε να ενσωματώσετε είναι πολύ πιο ξεκάθαρος για τον στόχο που σας ζητείτε να υπηρετήσετε, δηλαδή “[τ]η μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον.” Σας καλούμε λοιπόν να επικοινωνήσετε την προσπάθειά σας όπως είναι στην πραγματικότητα, όχι ως κατάργηση των πλαστικών μίας χρήσης, αλλά ως ένα πολύ σημαντικό βήμα για τον περιορισμό του πλαστικού μίας χρήσης στη ζωή μας και το περιβάλλον. Όπως έχει δείξει η πρόσφατη εμπειρία της εφαρμογής του μέτρου για τη μείωση της κατανάλωσης των λεπτών σακουλών μεταφοράς, η επιτυχία αυτών των μέτρων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη σωστή ενημέρωση των πολιτών και όχι τη δημιουργία εντυπώσεων.

GREENPEACE

Κολωνού 78, Αθήνα, τηλ. 210 3806374 & 375, fax 210 3804008 www.greenpeace.gr

- Το ζήτημα του πλαστικού μίας χρήσης προσφέρει μία τεράστια ευκαιρία σε όσους ασχολούνται με αυτό να ανοίξουν έναν ζωντανό διάλογο επικοινωνίας με τους πολίτες αυτής της χώρας. Βασική προϋπόθεση για να γίνει κάτι τέτοιο είναι ότι, οι πολίτες, δεν θα αντιμετωπιστούν για άλλη μία φορά, ως παθητικοί δέκτες μέτρων και συμβουλών, αλλά ως ενεργοί συμμετοχοί στη λύση ενός ιδιαίτερα δύσκολου προβλήματος. Σε διαφορετική περίπτωση, το αποτέλεσμα της προσπάθειάς σας θα βρεθεί αντιμέτωπο με λογικές και παράλογες αντιδράσεις, μειώνοντας την αποτελεσματικότητα όσων θέλετε να πετύχετε.
- Σύμφωνα με το Άρθρο 5 της Οδηγίας, η Ελλάδα πρέπει να απαγορεύσει τη διάθεση στην αγορά ορισμένων πλαστικών προϊόντων μίας χρήσης, όπως μπατονέτες, μαχαιροπίρουνα και πιάτα. Ωστόσο, στις συζητήσεις που έχει οργανώσει το Υπουργείο σας για το θέμα της εφαρμογής της Οδηγίας, παρατηρήσαμε ότι δεν γίνεται κανένας λόγος για την αντικατάσταση αυτών των προϊόντων με επαναχρησιμοποιούμενες εναλλακτικές. Αντίθετα, το μόνο που έχει παρουσιαστεί είναι η διάθεση στην αγορά ιδίων προϊόντων, μόνο που αυτήν τη φορά θα παρασκευάζονται από φυσικά πολυμερή, που έχουν γίνει ευρέως γνωστά με τον γενικό τίτλο “βιοπλαστικό”. Όπως τονίζει όμως και η Αιτιολογική Σκέψη 11¹ της Οδηγίας 2019/904, τα υλικά αυτά θα πρέπει να καλύπτονται από τις ρυθμίσεις της οδηγίας. Αντί να δώσετε λοιπόν νέα δίοδο διαφυγής στην κουλτούρα μίας χρήσης που έφτασε τα πράγματα μέχρι εδώ, οφείλετε να δώσετε έμφαση στη μείωση και επαναχρησιμοποίηση.
- Το Άρθρο 8 της Οδηγίας επαναπροσδιορίζει τη Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού ώστε οι παραγωγοί ορισμένων πλαστικών προϊόντων να καλύπτουν οι ίδιοι κάποια από τα βασικότερα κόστη που προκύπτουν καθ’όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των προϊόντων τους, και τα οποία μέχρι τώρα πλήρωνε η κοινωνία και το φυσικό περιβάλλον. Πρόκειται για μία πολύ σημαντική ρύθμιση, η οποία μπορεί να ανατρέψει τις ισορροπίες και να δώσει λύση στο πρόβλημα της πλαστικής ρύπανσης, αρκεί να αντιμετωπιστεί σωστά. Η Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ένα ακόμα χρηματικό ποσό που πρέπει να πληρώσει ο παραγωγός για να εξακολουθήσει να έχει το δικαίωμα να παράγει το ίδιο προϊόν που παρήγαγε μέχρι τώρα. Αντίθετα, πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ένα κίνητρο που θα οδηγήσει στον ουσιαστικό επανασχεδιασμό των προϊόντων του, ώστε αυτά να διατηρήσουν την αξία τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και να διευκολυνθεί η διαχείρισή τους μετά το τέλος ζωής τους.
- Έχει διαρρεύσει ότι το Υπουργείο σας σκέφτεται σοβαρά να επαναλάβει την εφαρμογή του περιβαλλοντικού τέλους στα πλαστικά ποτήρια μίας χρήσης για ροφήματα. Η εμπειρία της

¹ “Οι πλαστικές ύλες που παράγονται με τροποποιημένα φυσικά πολυμερή ή οι πλαστικές ύλες που παράγονται από βιολογικές, ορυκτές ή συνθετικές αρχικές ουσίες δεν απαντώνται στη φύση και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να καλύπτονται από την παρούσα οδηγία. Ως εκ τούτου, ο προσαρμοσμένος ορισμός των πλαστικών υλών θα πρέπει να καλύπτει τα είδη από καουτσούκ με βάση πολυμερές και τα βιοαποδομήσιμα πλαστικά, ανεξάρτητα από το αν προέρχονται από βιομάζα ή προορίζονται να βιοαποδομηθούν με τον καιρό.”

εφαρμογής του ίδιου μέτρου στην περίπτωση της λεπτής σακούλας μεταφοράς έχει δείξει ότι η αποτελεσματικότητά του είναι περιορισμένη. Παράλληλα, είναι ένα μέτρο το οποίο ρίχνει σχεδόν ολόκληρο το βάρος στον τελικό καταναλωτή χωρίς να απαιτεί καμία ουσιαστική αλλαγή από την εταιρεία που παράγει και διαθέτει το συγκεκριμένο προϊόν στην αγορά. Η προτεραιότητά σας πρέπει να είναι η δημιουργία συστημάτων πραγματικής κυκλικής οικονομίας (π.χ. δίκτυα επαναχρησιμοποιούμενων ποτηριών²). Πέραν των πλεονεκτημάτων που έχει μία τέτοια επιλογή από περιβαλλοντικής απόψεως, τέτοιες επιλογές είναι υψηλής εντάσεως εργασίας και όχι φυσικών πόρων, κάτι που σημαίνει ότι τα χρήματα θα παραμένουν στην οικονομία της χώρας μας και θα οδηγήσουν στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας³.

- Στο πλαίσιο του Άρθρου 9 για την επίτευξη του στόχου της χωριστής συλλογής των φιαλών υπάρχει η πληροφορία ότι το Υπουργείο προκρίνει τη λύση των συστημάτων επιστροφής εγγύησης. Πρόκειται για μία σωστή επιλογή, η οποία έχει οδηγήσει σε καλά αποτελέσματα διεθνώς. Ωστόσο, χρειάζεται να επισημάνουμε μία βασική λεπτομέρεια. Η άποψη της Greenpeace είναι ότι μία τέτοια επιλογή θα πρέπει να συνοδεύεται από τη δέσμευση της πολιτείας και των εμπλεκόμενων εταιρειών πως αυτά τα συστήματα θα προσαρμοστούν ώστε να δέχονται κάποια στιγμή και περιέκτες κατάλληλους για επαναχρησιμοποίηση⁴. Σε διαφορετική περίπτωση μία μεγάλη, κοστοβόρος και δύσκολη επιλογή δεν θα αποδώσει τις πραγματικές της δυνατότητες.
- Αν και δεν άπτεται άμεσα του ζητήματος των πλαστικών, οφείλουμε να αναδείξουμε μία επιλογή η οποία θα επηρεάσει ριζικά την προσπάθειά σας για τη θεμελίωση μίας πραγματικά κυκλικής οικονομίας και άρα και την αντιμετώπιση του προβλήματος της πλαστικής ρύπανσης. Ο λόγος γίνεται για την καύση (ή όπως ακούμε να αποκαλείτε ευسخήμως, ενεργειακή αξιοποίηση). Με μεγάλη μας λύπη ακούσαμε τον κ. Γραφάκο, αρμόδιο Γραμματέα του Υπουργείου σας, και εσάς τον ίδιο, να παίρνετε σαφή θέση υπέρ της καύσης του πλαστικού μίας χρήσης σε δηλώσεις σας. Έχουμε καταθέσει πολλές φορές⁵ μαζί με άλλες οργανώσεις τις αντιρρήσεις μας σε αυτήν την επιλογή και σας καλούμε να πάρετε σαφή θέση ενάντια σε μία επιλογή ιδιαίτερα κοστοβόρα, με σοβαρές επιπτώσεις στο κλίμα και την περιοχή εγκατάστασης.

²Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί το FreiburgCup, σύστημα το οποίο προτάθηκε, δημιουργήθηκε και υλοποιήθηκε από τη Δημόσια Αρχή υπεύθυνη για τη Διαχείριση των Απορριμμάτων στην πόλη του Φράιμπουργκ της Γερμανίας. Για περισσότερες πληροφορίες, διαβάστε τη σχετική αναφορά του Zero Waste Europe (2018) [εδώ](#).

³Σύμφωνα με την Έκθεση του Ιδρύματος Ellen MacArthur (2017), η αντικατάσταση παγκοσμίως του 20% (κατά βάρος) της πλαστικής συσκευασίας από επαναχρησιμοποιούμενες εναλλακτικές θα ενίσχυε το παγκόσμιο ΑΕΠ κατά 10 δις δολάρια. Δείτε περισσότερα [εδώ](#).

⁴Σύμφωνα με το [μανιφέστο](#) (2019) του κινήματος Break Free From Plastic και άλλων οργανώσεων για τέτοια συστήματα (DRS), η ενίσχυση της ανακύκλωσης μέσω αυτών των συστημάτων πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα ενδιάμεσο βήμα προόδου με τελικό στόχο την επαναχρησιμοποίηση. Η επιλογή αυτή μάλιστα, όταν γίνει σωστά, οδηγεί στην εκπομπή 50% λιγότερου CO₂, συγκριτικά με την επιλογή αυτά τα συστήματα να λειτουργούν μόνο για την ενίσχυση της ανακύκλωσης.

⁵ [Κοινό Δελτίο Τύπου](#) (17/02/2020) Greenpeace, Οικολογικής Εταιρείας Ανακύκλωσης, Μεσόγειος SOS και WWF: Λάθος η όποια σκέψη για καύση σκουπιδιών στην Ελλάδα.

Έχετε μπροστά σας μία πολύ σημαντική επιλογή: ή θα προκρίνετε την κυκλική οικονομία που θα βασίζεται στη μείωση και την επαναχρησιμοποίηση ή θα συνεχίσετε να υποστηρίζετε και εσείς, όπως οι προκάτοχοί σας, ένα πανάκριβο σύστημα διαχείρισης απορριμμάτων, το οποίο είναι βαρέλι δίχως πάτο, καθώς δεν λύνει το πρόβλημα στη ρίζα του αλλά αντιθέτως το καλύπτει κάτω από φαραωνικά έργα.

Αναμένουμε να δούμε το νομοσχέδιο για τα πλαστικά μίας χρήσης, για να συνεχίσουμε να παρεμβαίνουμε με στόχο μία συνολική αντιμετώπιση του προβλήματος που για πρώτη φορά θα βάζει τα πράγματα στη σωστή τους θέση: μείωση -> επαναχρησιμοποίηση -> ανακύκλωση -> ταφή/καύση.

Είμαστε πάντα στη διάθεση σας.

Με εκτίμηση

Καφετζής Άλκης

Υπεύθυνος της εκστρατείας για το Θαλάσσιο Περιβάλλον, Greenpeace Ελλάς

GREENPEACE

Κολωνού 78, Αθήνα, τηλ. 210 3806374 & 375, fax 210 3804008 www.greenpeace.gr